

A photograph of two young boys sitting on a bright yellow cushion in a school hallway. The boy on the left is wearing a red hoodie and is leaning forward, smiling broadly. The boy on the right is wearing a blue patterned sweater and is looking up at the first boy. In the background, there are white railings and a staircase. A large red diagonal shape is overlaid on the left side of the image.

Kse

Anti-pestbeleid KSE

september 2021

Voorwoord

De kernwaarden van onze school zijn *samenwerken, waarderen, elkaar ruimte geven en groeien*. Met behulp van deze kernwaarden geven wij aan hoe wij dag in dag uit met elkaar, leerlingen, ouders en medewerkers om willen gaan. We spreken hiermee duidelijk uit dat we al onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat willen bieden waarin zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en ontplooien om op deze manier een sterke basis te leggen voor een geslaagde toekomst. Docenten, onderwijsondersteunend personeel en schoolleiding bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten. Samen dragen wij (de medewerkers) de verantwoordelijkheid om ruimte aan elkaar en aan de leerlingen te bieden om te groeien en krijgen we de ruimte, om net als de leerlingen, te zijn wie we graag zouden willen zijn. Er is ruimte voor iedereen om zichzelf te zijn zolang dat niet in strijd is met de afgesproken regels of dat iemands persoonlijke grenzen overschreden worden. Pesten is in strijd met onze kernwaarden en omgangsnormen.

Dit anti-pestbeleid heeft als doel: "Alle leerlingen moeten zich in hun schoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen". Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en medewerkers, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Dat vraagt wel, dat wij de leerlingen leren zich assertief op te stellen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Sinds augustus 2015 is de wet Veiligheid op School van kracht, waarbij verplicht is om als school:

- Een veiligheidsbeleid te hebben en uit te voeren
- Een anti-pestcoördinator aan te stellen
- Het welbevinden en gevoel van veiligheid van leerling jaarlijks te monitoren

Het anti-pestbeleid en het daarbij horende anti-pestprotocol is onderdeel van het veiligheidsbeleid van de KSE. Het protocol geeft leerlingen, medewerkers en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt in het geval van respectloos gedrag op school. Wij vinden het als school heel belangrijk dat leerlingen elkaar respecteren en dat pesten wordt voorkomen. Op deze manier dragen de leerlingen deze waarde in de toekomst met zich mee.

Inhoudsopgave

1. Anti-pestbeleid op de KSE	
1.1 Uitgangspunten	4
1.2.Preventieve aanpak	4
1.3 Curatieve aanpak	5
1.4 Anti-pestprogramma	5
1.5 Monitoring welbevinden en veiligheidsgevoel leerlingen	5
1.6 Evaluatie anti-pestbeleid	5
1.7 Wie doet wat binnen de KSE	6
2. Anti-pestprotocol	7
3. Anti-pestprotocol: stroomdiagram	8
4. Aanpak bij pest incident : No Blame methode	9
5. Begripsbepalingen	13
6. Communicatie tussen school en ouders	15
7. Cyberpesten	17
8. Bijlage 1: Vormen en signalen van pesten	18
9. Bijlage 2: Poster anti pesten	20
10. Bijlage 3: Wat ouders kunnen doen bij pestsignalen	21
11. Bijlage 4: Tips voor leerlingen	22
12. Bijlage 5: Achtergrondinformatie	23

*De MR heeft in haar vergadering van 17 februari 2022 ingestemd met het anti-pestbeleid.
Het CvB heeft in haar vergadering van 10 maart het anti-pestbeleid vastgesteld.*

Anti-pestbeleid op de KSE

1.1 Uitgangspunten

Wanneer pesten en pestgedrag plaatsvindt op onze school, ervaren we dat als een probleem, zowel voor de docenten als de ouders, de leerlingen, de gepeste leerlingen, de pesters en de zwijgende middengroep. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd. Van alle medewerkers wordt verwacht dat zij tijdig pestgedrag signaleren en actie ondernemen tegen dit gedrag.

1.2 Preventieve aanpak

Binnen de KSE willen we pesten voorkomen. De mentor speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat. Er zijn omgangsregels opgesteld, welke zijn vastgelegd in het veiligheidsplan vinden op de site www.k-s-e.nl. Daarnaast werkt de KSE preventief aan het behouden van een veilige sfeer en het tegengaan van pesten op verschillende manieren. Het vertrouwen tussen de leerlingen onderling en de docenten willen wij bevorderen door het houden van groepsgesprekken, samenwerken en het bevorderen van de zelfstandigheid.

Alle medewerkers hebben een signalerende functie als het gaat om pesten. Pedagogisch medewerkers zijn werkzaam in de boven- en onderbouw om signalen van pesten voortijdig op te vangen. Daarnaast zijn zij benaderbaar voor alle leerlingen gedurende de dag zodat zij altijd hun verhaal ergens binnen de school kwijt kunnen.

In de introductieweek in de brugklas wordt er direct aandacht besteed aan het thema pesten. Er wordt voorlichting gegeven door Bureau Halt, waarbij er ook informatie gegeven wordt over het gebruik van social media.

Er is op school informatie en lesmateriaal voorhanden rondom het thema (cyber)pesten. Het is aan de mentor om te bepalen wat geschikt of passend is voor de klas en op welk moment hier aandacht aan besteed wordt.

Daarnaast wordt er tijdens de ouderavond aandacht besteed aan het thema pesten en ook tijdens de projectdagen in de onderbouw komt dit onderwerp terug. Tevens is er binnen de school een anti-pestcoördinator en een vertrouwenspersoon aanwezig, ook is er een externe vertrouwenspersoon betrokken bij de school. Zij kunnen de mentoren / afdelingsleiders / leerlingen ondersteunen daar waar nodig.

Twee collega's binnen de school hebben de opleiding tot Nationaal Media Coach afgerond. Zij hebben een lesprogramma gemaakt voor alle mentoren waarin de onderdelen 'online identiteit' en 'cyberpesten' aan bod komen. Het doel is om alle betrokkenen actief, bewust en kritisch met social media om te laten gaan op een moderne, interactieve manier het mediabewustzijn te vergroten. Mentoren kunnen naargelang de behoefte per klas zelf materiaal hierover behandelen.

Vanaf het schooljaar 2015-2016 neemt de school deel aan de landelijke "Week tegen het pesten". Dit zal in de 4e week van september zijn. In de gehele school zal in deze week aandacht besteed worden aan het thema pesten.

1.3 Curatieve aanpak

In het leerlingenstatuut van de KSE zijn de onderstaande 4 punten opgenomen rondom pesten:

- Iedere leerling heeft recht op een plezierige en leerzame tijd op school
- Indien dit binnen of buiten de school door pestgedrag van een medeleerling verhinderd wordt, wordt in eerste instantie een herstelgesprek gevoerd met alle betrokkenen volgens de No Blame methodiek.
- Wanneer het pestgedrag blijft aanhouden kan dit in ernstige gevallen leiden tot schorsing of in het uiterste geval zelfs tot verwijdering van de pester van school (zie bijlage 3; Stappenplan bij een melding van pesten).
- Indien een leerling het gevoel van veiligheid van een medeleerling/ van medeleerlingen of van medewerkers structureel ondermijnt, kan hij geschorst of in het uiterste geval van school verwijderd worden.

Op alle momenten dat de KSE op de hoogte is of wordt gesteld dat er ergens sprake is van pesten zal de mentor, pedagogisch medewerker of anti-pestcoördinator daar stappen in ondernemen (zie het anti-pestprotocol na een melding van pesten).

1.4 Anti-pestprogramma

Scholen zijn verplicht om pesten aan te pakken en te zorgen voor een sociaal veilige school. Het is van belang dat zij hierbij gebruik maken van een programma waarvan zij kunnen aantonen dat dit werkt. De KSE gebruikt hiervoor de uitgangspunten van de No Blame benadering. <http://robsegers.blogspot.com/2013/03/stappenplan-no-blame-aanpak-bij-pesten.html>. Wanneer de noblame benadering in een incidenteel geval niet toepasbaar blijkt of niet effectief is zal er gezocht worden naar een alternatief.

1.5 Monitoring welbevinden en veiligheidsgevoel onder leerlingen

Bij de jaarlijkse tevredenheidsenquêtes wordt leerlingen uit de brugklas, de tweede en de derde klassen ("Vensters voor Verantwoording") en de eindexamenkandidaten gevraagd enquêtes in te vullen, waarbij ook de domeinen veiligheid en schoolklimaat worden bevroegd.

1.6 Evaluatie anti-pestbeleid

Aan het eind van ieder schooljaar vindt er een evaluatie plaats met de pedagogisch medewerkers en de anti-pestcoördinator om het anti-pestbeleid te evalueren en bij te stellen waar nodig. Daarbij wordt tevens de afdelingsleiding om input gevraagd.

1.7 Wie doet wat binnen de KSE

Signalerende functie:

- Alle medewerkers

Eerste aanspreekpunten bij signalen van pesten en degenen die de anti-pestgesprekken voeren:

- Mentor
- Pedagogisch medewerkers

De counselors zijn intern vertrouwenspersonen voor de leerlingen en gaan in gesprek met de leerling als er meer nodig is op sociaal-emotioneel gebied (bijv. vergroten weerbaarheid).

Anti-pestcoördinator is tevens ondersteuningscoördinator en werkt samen met de pedagogisch medewerkers en mentoren bij vragen en adviezen omtrent het anti-pestprotocol.

Social media coaches adviseren over lesprogramma's rondom social media.

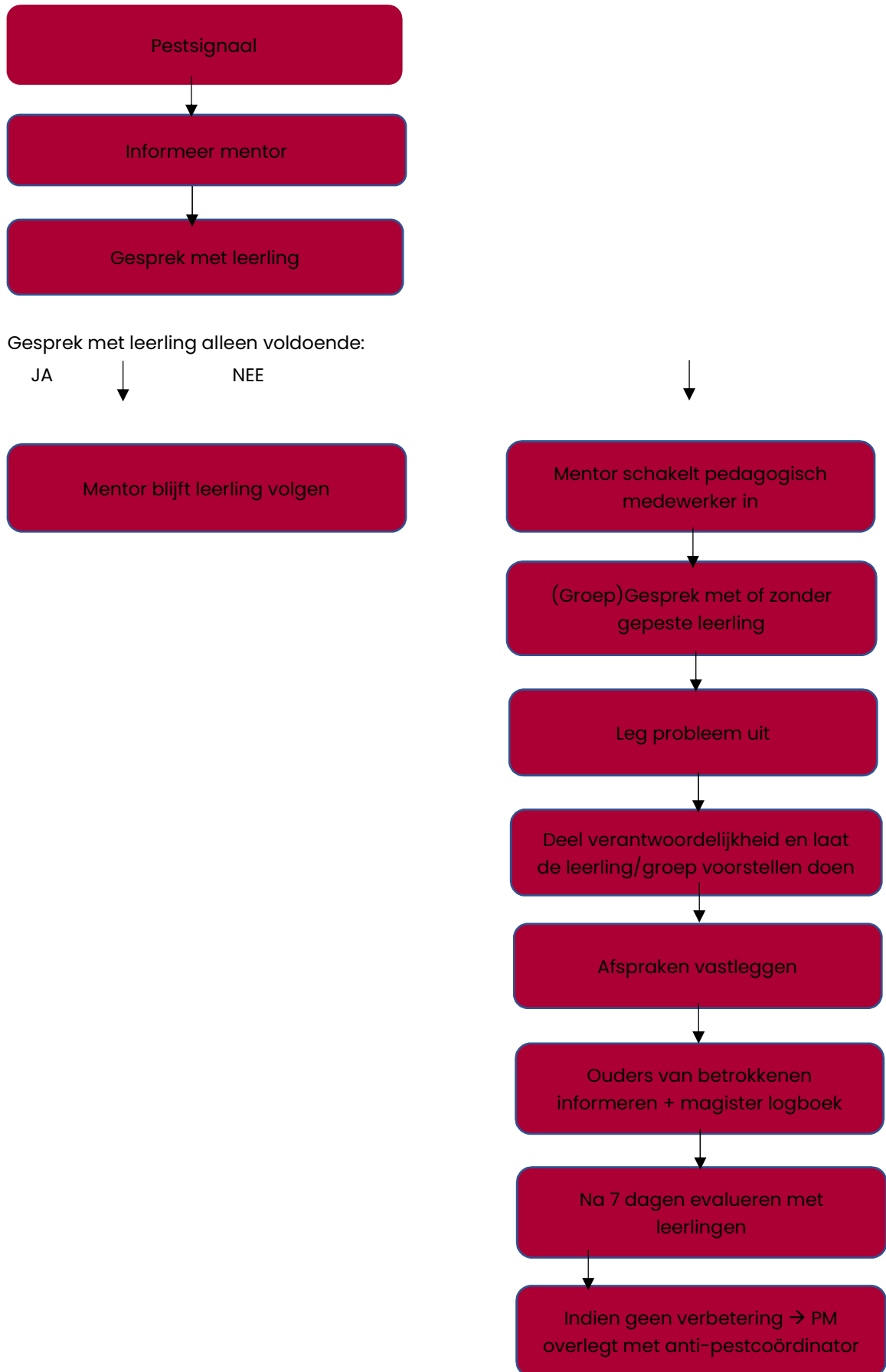
Anti – Pestprotocol

Wanneer er zich een pestincident voordoet wordt dit gesignaleerd binnen de school. In eerste instantie wordt de mentor hiervan op de hoogte gebracht. De mentor maakt een inschatting van de situatie en bespreekt indien nodig met één van de pedagogisch medewerkers. Wanneer het eerste gesprek met de mentor voldoende is blijft het hierbij. De mentor volgt de desbetreffende leerling en houdt in de gaten hoe het met deze leerling gaat. Indien dit niet voldoende is volgt de pedagogisch medewerker het herstelgesprek met de betrokken leerlingen volgens de No Blame methode (zie "aanpak bij pestincident"). Ouders en afdelingsleider van de betrokken leerlingen worden op de hoogte gebracht. Na een week volgt een evaluatiegesprek. Mocht de situatie niet voldoende opgelost zijn wordt er opgeschaald naar de anti-pest coördinator die tevens ondersteuningscoördinator is.

Zie de volgende pagina voor het stroomdiagram van het anti-pestprotocol

Hierbij moet opgemerkt worden dat er in verschillende situaties afgeweken kan worden van het stroomdiagram van wie wat wanneer oppakt, denk hierbij aan pestincidenten in pauzes of na schooltijd. Bij complexere casussen vindt er overleg plaats met de direct betrokkenen over wie wat oppakt en welke afspraken er gemaakt worden.

Anti – Pestprotocol : Stroomdiagram

Aanpak bij pestincident: De No Blame aanpak

De No Blame aanpak heeft niet tot doel de feiten in vraag te stellen. Evenmin wordt de pester beschuldigd of gestraft. De groep krijgt de verantwoordelijkheid een aantal voorstellen te doen om het negatieve gevoel bij het slachtoffer weg te nemen of te verminderen. In de uitleg wordt gesproken over "begeleider." Met begeleider wordt de mentor en/of de pedagogisch medewerker bedoeld.

De basisprincipes zijn:

- Het pesten moet stoppen
- Iedereen is verantwoordelijk
- Niemand wordt gestraft

Zeven stappen

De No Blame methode werkt volgens een stappenplan en bestaat uit zeven stappen:

1. [Interview] Een gesprek met het slachtoffer.

De begeleider probeert erachter te komen door wie de gepeste leerling wordt belaagd. Wie nemen het voortouw; wie zijn de volgers? Maar vooral ook: wat gebeurt er intern, in het hoofd, van het slachtoffer. Wat is het effect op hem als persoon van wat hem overkomt? De focus ligt hier bij op het gevoel van de leerling. De feitelijkheden zijn in deze minder van belang. Mogelijk vraagt de begeleider bijvoorbeeld om zijn/haar gevoel van uiting te brengen door middel van schrijven. Er wordt dan gevraagd of dit met de betrokken leerlingen gedeeld mag worden. De begeleider licht betrokken leerlingen en ouders in over de aanpak en vraagt of zij achter deze aanpak staan.

Een korte samenvatting van de verschillende stappen:

Er wordt naar informatie gevraagd, geen details over wat er juist gebeurd is,

Het is gericht op de beleving, gevoelens van het slachtoffer,

Er wordt uitleg gegeven over aanpak, nadruk op niet-bestraffende aspect, vraag toestemming,

Samen worden de namen om de groep samen te stellen besproken,
Er wordt gevraagd wat er wel of niet verteld mag worden over de beleving van het slachtoffer,
Er wordt eventueel gevraagd naar een verhaal of een tekening over het gevoel van het slachtoffer,
Begeleider van het gesprek blijft bereikbaar voor het slachtoffer

2. [Bijeenkomst met de groep]

Er wordt een gesprek georganiseerd met de betrokken leerlingen.
De begeleider heeft een bijeenkomst met het groepje leerlingen dat tijdens het gesprek met het doelwit gekozen is. Pesters, meelopers zowel als leerlingen met een positieve groepsinvloed. Per situatie wordt bekeken of het slachtoffer bij het gesprek aanwezig zal zijn of niet.

Een korte samenvatting van de verschillende stappen:

De samenstelling van de groep bestaat uit pesters, meelopers, vrienden en /of positief ingestelde jongeren,
Het slachtoffer is aanwezig indien dit passend is. Soms wordt ervoor gekozen om het slachtoffer niet bij dit gesprek te laten aansluiten omdat het probleemoplossend vermogen van de groep groter kan zijn op die manier.

3. [Situatie schetsen en uitleg geven aan de groep]

De begeleider vertelt hoe het slachtoffer zich voelt. De begeleider treedt absoluut niet in details, noch verliest hij zich in ja/nee-discussies rond incidenten of beweerde feiten. Er wordt niet beschuldigd, noch worden er daders aangewezen.
De situatie is dat een klasgenoot zich op dit moment doodongelukkig voelt. Er wordt benadrukt dat niemand op dat moment bang hoeft te zijn voor straf. Iedere beschuldiging draagt de kiem in zich voor hernieuwd intensiever en ondergronds pesten.

Een korte samenvatting van de verschillende stappen:

Er wordt aan de groep verteld dat er een probleem is,
Eventueel wordt het verhaal of de tekening van het slachtoffer gebruikt,
Er wordt niet gepraat over details van gebeurtenissen,
Er wordt niemand beschuldigd niemand

4. [Verantwoordelijkheid uitdelen]

Een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De begeleider zegt dat in een groep ieder medeverantwoordelijk is voor hoe anderen zich voelen. En dat iedereen er een bijdrage kan leveren hoe anderen zich voelen. Sterker nog; iedereen heeft altijd invloed. Als jij stil, rustig bent en je nooit ergens mee bemoeit, heb je ook invloed.

Een korte samenvatting van de verschillende stappen:

Er wordt duidelijk benoemd dat niemand in de problemen zit of gestraft wordt,
Er wordt benadrukt dat ieder groepslid kan bijdragen aan de oplossing,
zij hebben het meeste contact met het slachtoffer, dus de beste kansen om het pesten te stoppen.

5. [Voorstellen laten formuleren]

De begeleider vraagt alle deelnemers om met ideeën te komen die ertoe bijdragen dat de leerling die besproken wordt, zich gelukkiger gaat voelen.

Dit kan ertoe leiden dat de leerlingen tips hebben voor het slachtoffer. De begeleider complimenteert dit en vraagt of hij deze tips mag overbrengen aan het slachtoffer. Leerlingen worden gevraagd naar wat zij zouden kunnen bijdragen om het slachtoffer te ondersteunen.

De begeleider moedigt aan en geeft positieve feedback, maar waakt er voor de leerlingen beloftes tot gedragsverbetering af te dwingen.

Een korte samenvatting van de verschillende stappen:

Positieve voorstellen worden aanvaard (niets doen is ook een positief voorstel!)

Er worden concrete voorstellen gedaan

De intenties worden opgeschreven.

6. [Een proeftijd van 7 dagen]

Er wordt een proeftijd van 7 dagen afgesproken waarin de betrokken leerlingen zich houden aan de concrete afspraken. Het probleem wordt verder aan de groep gelaten. De begeleider geeft leerlingen de verantwoordelijkheid, rust en invloed. Na 7 dagen wordt dit geëvalueerd.

Een korte samenvatting van de verschillende stappen:

De verantwoordelijkheid wordt bij de groep gelegd; zij alleen kunnen het probleem oplossen,

7. [Evaluatie van de leerlingen na één week]

Er wordt een evaluatiegesprek georganiseerd

Organiseer een evaluatie met gepeste en alle groepsleden apart omtrent de voorgaande zeven dagen. Ingeval de gepeste geen verbetering ervaart, worden de stappen herhaald.

Vraag alle leerlingen die je eerder hebt gesproken, inclusief de gepeste leerling, na een week of twee, hoe de zaken nu lopen. Wat is er verbeterd? Doe hiervan verslag aan de ouders van de gepeste leerling en de meest betrokken ouders.

Een korte samenvatting van de verschillende stappen:

Ieder lid wordt gevraagd te vertellen wat zijn/haar bijdrage is geweest indien het slachtoffer niet helemaal tevreden is, kan de procedure herhaald worden.

Nazorg

Nadat het pesten gestopt is, kan je een slachtoffer indien nodig trainen in socio-emotionele vaardigheden (Pesters, meelopers en de klas kunnen eveneens extra begeleiding krijgen in sociale vaardigheden). De KSE biedt hiervoor verschillende vormen van ondersteuning aan.

Anti-pestcoördinator

Zoals reeds gezegd gaat No Blame ervan uit dat (dreigen met) straffen niet helpt, maar dat de pester(s) en de gepeste het probleem samen moeten oplossen. Omdat het de verantwoordelijkheid van volwassenen is om voor veiligheid te zorgen, moeten zij de gesprekken ondersteunen. Het is dan ook nodig dat er op school of op het werk een anti-pestcoördinator aangesteld wordt. Die zorgt ervoor dat pester(s) en omstanders onder zijn/haar begeleiding met elkaar gaan zoeken naar mogelijkheden om het gepeste kind weer veilig en met plezier naar school te laten gaan. Mocht blijken dat er meer ondersteuning nodig is voor de gepeste of de pester, kan de anti-pestcoördinator de hulpvraag met leerling en ouders bespreken en inbrengen in het ondersteuningsteam.

Begripsbepalingen

Plagen

Je kunt van plagen spreken, als beide partijen even sterk zijn, en er niet echt gesproken kan worden van een slachtoffer en een dader. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar mogen. Het kan een steekspel met woorden zijn, of elkaar voor de gek houden. De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen. Tussen kinderen, zeker in de bovenbouw en in het voortgezet onderwijs, zie je hetzelfde patroon ontstaan. Humor (echte!) staat hierbij centraal.

Ruzie / conflict

Ruzie maken wordt door kinderen en ouders nog wel eens benoemd als pesten. Hoewel een ruzie geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie soms wel tot pesten leiden. Een ruzie is een conflict tussen mensen over een behoefte of over wat rechtvaardig is.

Pesten

Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten / schoolgenoten, die niet in staat is / zijn zichzelf te verdedigen, met als gevolg dat die persoon buiten (een deel van) de groep komt te staan.

Plagen wordt pesten

Plagen wordt pesten als de geplaagde aangeeft een bepaalde actie en / of woorden onprettig te vinden en de plager toch doorgaat.

Mediation

In het anti-pestprotocol wordt gesproken over mediation. De mediationstappen die we op school toepassen zijn gebaseerd op de No Blame methode (bron: <http://robsegers.blogspot.com/2013/03/stappenplan-no-blame-aanpak-bij-pesten.html>)

Verschillende rollen:

De gepeste (slachtoffer)

Sommige leerlingen lopen meer kans om gepest te worden dan anderen. Dit kan te maken hebben met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen. Leerlingen worden doorgaans meestal pas gepest in onveilige situaties waar minder toezicht is van volwassenen (bijvoorbeeld pauzemomenten of tussen de lessen door). Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdsgenoten (ze zien er bijvoorbeeld anders uit of blinken ergens in uit).

De pester (dader)

Pesters proberen de 'baas' te zijn over de zwakkeren maar tegelijkertijd willen zij ook door de rest van de klas geaccepteerd worden, Pesters lijken populair maar zijn dat niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Pesters krijgen vaak andere leerlingen mee in hun acties, deze leerlingen lopen immers minder kans om zelf slachtoffer te worden wanneer zij meedoen. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig omdat het slachtoffer er in hun ogen om vraagt om gepest te worden. Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben, o.a. een problematische thuissituatie of voortdurende strijd om macht in de klas.

Initiatief nemende pesters staan vaak niet alleen. Zij krijgen steun van de meelopers, die actief mee gaan pesten door bijvoorbeeld het slachtoffer te slaan of uit te schelden. Meelopers doen dit meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat zij stoer gedrag interessant vinden en denken dat ze in populariteit meeliften op de pester. Ook kan het zo zijn dat leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. Tot slot zijn er de aanmoedigers: ze doen niet actief mee maar staan er vaak bij en moedigen de dader aan door bijvoorbeeld te gaan lachen.

De verdedigers

Aan de kant van het slachtoffer staan de verdedigers. Zij helpen slachtoffers door actief op te treden tegen de daders. Dit kan het risico met zich meebrengen dat de pester ook zijn acties op hen gaat richten. Een minder opvallende manier van verdedigen is door het slachtoffer na het pesten te steunen en te troosten.

Zwijgende middengroep

Deze groep leerlingen is niet actief betrokken bij het pesten. Ze zijn wel aanwezig bij het pesten maar doen niet mee en grijpen ook niet in. De zwijgende middengroep speelt een belangrijke rol in het ondersteunen van pestgedrag. Door er niets tegen te doen, stemmen zij impliciet in met het gedrag.

Communicatie tussen school en ouders

Een goede samenwerking en communicatie tussen school en ouder(s)/verzorger(s) is erg belangrijk. Daarom wordt hieronder beschreven wat ouders/verzorgers van de KSE kunnen verwachten en wat de KSE van ouders/verzorgers verwacht. In de communicatiestructuur staat de pedagogische driehoek centraal.

Wat ouders/verzorgers kunnen verwachten van de KSE

Ouders mogen verwachten dat de docenten van de school respectvol omgaan met hen en met zijn/haar kind. Er mag worden verwacht dat de docenten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "een goed voorbeeld doet goed volgen." Het voorbeeldgedrag van de docent nodigt leerlingen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect. Doet zich een probleem voor op school, dan gaan zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De docenten hebben ouders/verzorgers nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor het kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de docent, de school en de buurt.

Wat wordt van ouders/verzorgers verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Van de ouders/verzorgers wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

Ouders spreken in het bijzijn van hun kind niet negatief over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doet de school ook niet over leerlingen hun ouders. Er wordt met respect gesproken over ouders door docenten en andersom. Alleen wanneer beide partijen respectvol over elkaar praten richting de leerling, heeft de leerling een gevoel van veiligheid. Op die manier wordt er gewerkt op basis van vertrouwen.

Als ouders/verzorgers zich zorgen maken om het welzijn van hun kind, of het welzijn van andermans kind, dan overleggen zij met de mentor, vertrouwenspersoon, ondersteuningscoördinator of pedagogisch medewerker. Uitgangspunt daarbij is dat zij in gesprek gaan met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor de leerling, maar ook goed is voor de andere leerlingen. De school is hierin een medestander.

Wat wordt er van de leerlingen verwacht?

Van de leerlingen wordt verwacht dat zij eerst het conflict zelf proberen op te lossen. Wanneer een leerling hier niet uitkomt dat vraagt hij/zij advies bij de mentor of de pedagogisch medewerker.

Samengevat: Bij problemen van pesten of agressie zullen de docenten, managementteam en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Voorbeeldgedrag van docenten en ouders is daarbij van groot belang.

Cyberpesten

Wat is cyberpesten?

Het gaat om kwetsende of bedreigende teksten bijvoorbeeld via social media. Ook kunnen beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op internet worden gebruikt om deze op sociaalnetwerksites te plaatsen (cyberbaiting) zoals Facebook en Twitter. Dan is er sprake van cyberstalking, waarbij een of meer daders doelbewust een slachtoffer lastig blijft vallen. Ook kan op fora en vrij bewerkbare sites, bijvoorbeeld Wikipedia, gemakkelijk beledigende of bedreigende informatie geplaatst worden.

Deze manier van pesten bestaat nog niet zo heel lang en is ook lang niet zo zichtbaar als het pesten in het 'echte leven'. Het gebeurt veel via de mobiele telefoon of via internet. Het nadeel van online pesten is dat het vaak anoniem gebeurt, wat de pester een extra machtspositie geeft.

De gevolgen bij online pesten zijn vaak groter dan bij het 'gewone' pesten. Je kunt je als kind moeilijker verdedigen, het is een publieke vernedering omdat iedereen het kan lezen en het blijft actief omdat het lastig is om iets van internet te verwijderen. (www.stoppestennu.nl)

Bijlage 1: Vormen en signalen van pesten

Redenen om pesten aan te pakken en om te buigen naar respectvol gedrag

1. Het is traumatisch voor het gepeste kind en sommige omstanders
2. De sfeer in de klas wordt slecht
3. De schoolresultaten worden minder
4. De kinderen leren verkeerd sociaal gedrag aan
5. Elk kind moet zich veilig kunnen voelen

Vormen van pesten zijn

- Buitengesloten worden
- Negeren
- Roddelen
- Belachelijk maken
- Uitlachen en schelden
- Spullen afpakken of kapot maken
- Achtervolgen en bedreigen
- Slaan, schoppen, duwen en porren
- Vormen van digitaal pesten zijn:
- (Anonieme) berichten sturen via SMS, Whatsapp, instagram en vergelijkbare apps
- Schelden, roddelen en bedreigen via computer of mobieltje
- Foto's van mobieltjes op internet plaatsen
- Privé-gegevens op een site plaatsen
- Wachtwoorden misbruiken
- Haatprofielen aanmaken

Signalen op school van een gepest kind kunnen zijn

- Zij lijken vaak geen vrienden te hebben
- Ze worden vaak als laatste gekozen
- Ze hebben geen zin om naar school te gaan
- Ze proberen vaak dichtbij de docent te blijven
- Ze vertonen gedrag dat op klikken kan lijken
- Ze zijn angstig en onzeker
- Zij zien er bang, neerslachtig en huilerig uit
- De schoolresultaten verminderen
- Ze vertonen volgzzaam gedrag (worden daar vervolgens mee gepest)
- Proberen af te kopen met geld of snoep
- Ze vertonen bangig gedrag of agressief gedrag
- Piepen en zuchten van klasgenoten
- Bij de pauzesurveillant blijven staan
- Ongrijpbaar computergedrag (bv. klikt sites weg als docent in de buurt komt of draait scherm weg)

Andere signalen van pesten kunnen zijn:

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.
- Plotselinge of geleidelijke verandering in de schoolresultaten.
- De slachtoffers zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben.
- Als laatste gekozen worden, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Niet meer buiten willen spelen.
- Bepaalde kleding niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuis komen.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Verjaardag niet meer willen vieren.
- Zelf blessures veroorzaken om niet meer naar school te hoeven.
- Slaapproblemen: niet kunnen of willen slapen, vaak wakker worden, nachtmerries.
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan.
- Niet meer alleen een boodschap durven doen.

Deze signalen kunnen een indicatie zijn dat een leerling wordt gepest. Niet alle slachtoffers geven dezelfde signalen af en er kunnen ook andere oorzaken zijn voor bovenstaande signalen. Het is van belang om, wanneer bovenstaande signalen worden waargenomen, te onderzoeken of er mogelijk sprake is van pesten.

Bijlage 2: Poster anti-pestcontract

Het pestcontract wordt uitgegeven in de brugklas in de vorm van een poster. Deze bestaat uit afspraken die geformuleerd zijn in de wij-vorm en daarmee gelden voor alle leerlingen van een klas.

Het bevat de volgende afspraken:

Pesten! Dit zijn onze afspraken:

Wij behandelen anderen zoals wij zelf behandeld willen worden.

Wij behandelen elkaar met respect en praten altijd netjes en beleefd tegen/over elkaar.

Wij horen allemaal bij de groep en wij spreken elkaar aan bij de voornaam.

Wij zorgen ervoor dat iedereen zich fysiek en mentaal veilig en gewaardeerd voelt.

Wij spreken het altijd uit tegen onze ouders, mentor en/of leerkrachten wanneer wij slachtoffer of getuige zijn van pesten.

Wij zorgen voor elkaar en spreken elkaar erop aan als wij pestgedrag zien.

Wij proberen er eerst samen over te praten als er iets gebeurt wat tegen onze afspraken ingaat. Komen wij er dan niet uit, dan praten we hierover met onze mentor/leerkracht.

Wij houden ons aan deze regels, zowel binnen als buiten school.

Wij doen er samen iets aan!

Onderaan de poster ondertekenen alle leerlingen de anti-pestbeleid poster.

De leerlingen geven hiermee aan de afspraken van het anti-pestbeleid te kennen en er naar te handelen.

Bijlage 3: Wat ouders kunnen doen bij pestsignalen

Wat ouders zelf kunnen doen in het geval zij vermoedens hebben dat zijn/haar kind gepest wordt:

- Als ouders is het belang dat u luistert naar uw kind en uw kind serieus neemt. Zeg dat u met anderen vertrouwelijk gaat praten om het pesten te stoppen.
- Wanneer u het vermoeden heeft dat uw kind zelf pest: raak niet in paniek, elk kind loopt de kans een pester te worden. Vraag na bij de mentor van uw kind of hier op school iets van bekend is. Probeer erachter te komen wat de mogelijke oorzaak van het pestgedrag van uw kind is.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken. Houd hiermee regelmatig en intensief contact.
- Waarschuw uw kind dat het mogelijk is dat het pesten niet meteen stopt als hier meer op wordt gelet. De problemen van het kind dat pest zijn soms erg groot en moeilijk op te lossen op korte termijn. Stel het kind wel gerust dat eraan gewerkt wordt en dat kleine stapjes vooruit ook stapjes vooruit zijn.
- Praat erover met uw kind en vraag uw kind op te schrijven wat het heeft meegemaakt. Garandeer uw kind dat u zorgvuldig en vertrouwelijk hier mee om zult gaan. Er samen over praten kan ook via een boek of filmpje over het onderwerp. Laat het kind een dagboek bijhouden, een vlog maken of laat het zichzelf uiten op een expressieve manier (tekenen, muziek, gedichten, etc.)
- Houd het onderwerp bespreekbaar en informeer regelmatig hoe het gaat. Houd hierbij de communicatie op en doe dit met een positieve insteek. Geef bijv. adviezen om aan het pesten een einde te maken of om op een andere manier met elkaar om te gaan. Vraag hoe het kind zich voelt of hoe het gaat in het algemeen. Probeer gekaderde vragen (zoals "Hoe gaat het op school?") te vermijden. Door de vragen in het begin breed en open te houden voelt het kind zich niet gecontroleerd en heeft zelf de mogelijkheid te bepalen waar hij wel of niet over wil praten.
- Leg uw kind uit hoe het komt dat kinderen pesten.
- Bespreek dat als volwassenen niets doen, dit komt doordat zij niet zien dat er gepest wordt of doordat zij niet weten hoe het probleem moet worden opgelost. Het is niet dat ze niet willen helpen, maar misschien (nog) niet goed weten hoe ze moeten helpen.
- Als u er van uw kind met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat school het zorgvuldig zal aanpakken. Bespreek samen met uw kind wat u met de school communiceert.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een (team)sport of zoek een hobby waar hij zich goed bij voelt om zo het zelfvertrouwen een boost te geven.
- Als uw kind zodanig lijdt onder het pesten en dit ten koste gaat van zijn / haar zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn.
- Probeer inzicht te krijgen op wat zich online afspeelt op de telefoon, computer, etc. van uw kind.
- Als uw kind pest, vraag hem dan wat voor gevolgen hij denkt dat zijn gedrag heeft op de ander. Hiermee vergroot u het inlevingsvermogen van uw kind.

- Geef uw kind de kans om eerder pestgedrag goed te maken.
- Is uw kind onderdeel van de zwijgende middengroep, bespreek dan met hem wat hij kan doen om de situatie te verbeteren.
- Wijs uw kind op de pestafspraken die ondertekend zijn aan het begin van het jaar.

Bijlage 4: Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alle informatie die je op internet tegenkomt, waar is.
- Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies voor een e-mailadres dat niet je volledige eigen voor- en achternaam weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als je chat.
- Zorg dat wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen je wachtwoord hebben gehackt, neem dan contact op met de beheerder van de site. Gebruik voor ieder account een ander wachtwoord en zorg dat ieder wachtwoord een combinatie van cijfers, letters en tekens waar geen traceerbare informatie in te vinden is zoals namen, woorden, postcodes, etc.
- Als je een vervelend gevoel hebt over wat je hebt gezien of hebt meegemaakt, vertel dit dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit een groepsgesprek als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder en blokkeer onbekende personen uit je contact-/ vriendenlijst.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen via internet kent, spreek niet met ze af zonder hierover je ouders in te lichten.
- Verstuur zelf geen kwetsende grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan onbekende personen (geen e-mailadres, adresgegevens, naam van de school, wachtwoorden etc.). let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan je deze gemakkelijk worden gekopieerd en op andere websites geplaatst worden. Foto's kunnen ook worden bewerkt en zijn nog jarenlang terug te vinden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam of camera van je telefoon. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt te worden waar jij ze niet voor gemaakt hebt. Plak deze desnoods af met een stukje tape.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Vat niet altijd alles persoonlijk op. De anonimiteit van internet maakt dat mensen gemakkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Op het bericht niet. Negeren is effectief in de beginfase van het pesten. Pesters willen vaak aandacht. Als je niet reageert op de pesterijen, bestaat de kans dat pesters stoppen.
- Blokkeer de afzender.
- Bewaar de bewijzen. Sla deze op of maak een print-screen, hoe vervelend de mailtjes of opmerkingen ook zijn.

- Op bijna iedere website en social media kun je melding doen van een vervelend bericht bij een helpdesk. Tevens kun je je wachtwoord(en) wijzigen als je gehackt bent.
- Praat erover met je ouders, vrienden of op school.
- Om bepaalde gevallen kan er aangifte gedaan worden bij de politie. Pesten kan zo hardnekkig worden dat er sprake is van stalken. Meer informatie over aangifte doen is te vinden op www.pestenslaf.nl.
- Controleer de privacy instellingen van je social media. Maak je account gesloten of blokkeer pesters.
- Bespreek altijd direct met je ouders of mentor wanneer jij het idee hebt dat je veiligheid in gevaar is.

Bijlage 5: Achtergrondinformatie

Bronvermelding:

<http://www.cpw.nu>

<https://www.stoppestennu.nl/tips-voor-ouders>

<https://www.stoppestennu.nl/pesten-de-klas-aanpakken-en-voorkomen>

<http://www.pestenslaf.nl/tips>

<https://www.stoppestennu.nl/sites/default/files/uploads/informatieblad-pesten-in-de-klas-aanpakken-en-voorkomen.pdf>

Informatieve websites over pesten:

<https://www.stoppestennu.nl/voor-ouders>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/vraag-en-antwoord/aanpak-pesten-school>

informatieve websites over digitaal pesten:

www.dekinderconsument.nl

www.schoolenveiligheid.nl

www.pestenslaf.nl

Apps voor leerlingen/ouders die pestgedrag signaleren:

Boomerang Parental Control: deze app wordt door zowel ouders als kind op hun telefoon geïnstalleerd. Ouders kunnen zo instellen welke apps wel en niet geschikt zijn. Daarnaast houdt deze app in de gaten welke woorden er gebruikt worden op de telefoon van hun kind.

ReThink: dit is een toetsenbord wat je extra installeert op je telefoon. Wanneer er dan een woord getypt wordt waarmee je de ander kunt kwetsen krijg je hier een melding van. Zo leren jongeren 2 x na te denken voor zij dit woord ook daadwerkelijk versturen.

Meldknop: de plug-in Meldknop is te downloaden op iedere browser. Hier kun je melding maken wanneer er een filmpje van jou online is gekomen, je bedreigd wordt of iets vervelends meemaakt op social media. Via deze weg krijg je advies over hoe je het best kunt handelen.

Films met als thema pesten:

De wereld van Amber (Documentaire NCRV)

De tasjesdief (1995); regisseur Maria Peters

Bluebird (2004); regisseur: Mijke de Jong

Ben X (2007); regisseur: Nic Balthazar

Achtstegroepers huilen niet (2012); regisseur: Dennis Bots

Spijt! (2012); regisseur: Dave Schram

Kappen (2016)